

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Múzeum a nyomortanyából

Eredeti formájában meghagyják a volt Valéria-telep egy barakkját — Beszélnek az egykori lakók

Osztályozás

708

Mária Valéria telep
Barakk - emlékmű.

Idő

1961

Személy

Helyszám

(Köt. v. füz.) (Oldal)

(Köt. v. füz.)

(Idő)

(Hely)

Esti Hírlap, 1961. ápr. 21.

A barakk tornácán állok. Nyomortanya volt. A tűzhe-lyen a fazékban híg lé főtt, a sarok csendjében penészvirág terjedt. A volt Mária Valéria telepen állt — csak volt, volt...

És lesz: *múzeum a barakkból*. A múzeumban rogyant sparherd, vaslemez ágy, barna sifon, nyersszínű stélázi. A barakkot „konzerválják”, hogy az új, színes házak között, a József Attila város szívében emlékeztető legyen. A barakkból különben már régen elköltöztek a lakók, utánuk mentem, hogy megtudjam, kik voltak.

„A Dunába ugrom“

Az egyik lakó, *Péntek. Józefné*. Most lakik: IX., Balázs Béla utca 32/b. földszint 6. *Egy szoba, konyhás, parkettás, cserépkályhás, utcai ablakos lakás.*

— Én az életem árán jutot-tam a Valériára. Előzőleg albérletben laktunk. A fiam pólyás volt. Az albérletben mindenki szidott, mindenki útjában voltam. *Elkeseredésemben be akartam vele ugrani a Du-nába*. Valaki megfogott. Az életvédelmire vittek. „Mit akar maga? Pénzt?” — kérdezték. Azt mondtam, hogy csak annyi helyet, ahol fejem lehajthatom. Akkor kaptam egy szobát az Augusztá-telepen. Aztán a fér-jemet elvitték katonának, a barakkot pedig lebombázták. Ekkor költöztünk át a Valé-riára. Ötven per kettőszáz-nyolcvanhármas ajtó. Nevel-tem a kisfiam. Negyvennyolc-bar hazajött a férjem a fog-ságból és beleszeretett egy tiz-enhét éves lányba. Ismét egyedül maradtam, de a gyer-mekem felneveltem becsületre. Épületlakatos-szerelő lett. Né-zze meg, milyen egy drága unokám van.

Jól fejlett, dundi, szőke kis-fiú alszik az ágyon.

Ideiglenesen

— negyvenegy évig

Térjünk vissza a barakk-hoz. Elállt az eső. Sú-lyos felhők közül néha kisüt a nap. Megfordulok a tornácra és új ajtószámot jegyzek fel: 50/284. *Lakója özv. Horváth Sándorné volt*, most a IX. kerületi Balázs Béla utca 25. számú házban él.

A mostani lakás kicsi, taka-ros, tiszta.

— A régi milyen volt?

— Azt mondták, hogy *ideig-lenes. Negyvenegy évet éltem ott*. Lakott mellettünk egy nagy család. Ugy volt, ahogy mondom: *a gyermekek szemét-ben éltek*. Tőlünk nem messze egy őrmester lakása volt. A Tanácsköztársaság bukása után fehérlegény lett belőle.

Abban az időben a barak-kokban szétfutott a hír: do-hányosztás lesz. Az asszonyok otthagyták a főzést és sorba-álltak. Megjelent az őrmester. „*Alljon sorba maga is*” — ki-áltott feléje Horváthné, aki a Tanácsköztársaság idején ház-

bizalmi volt. Az őrmester meg-állt és alaposan végigmérte az asszonyt. Aztán eltávozott. Este volt már, lefekvéshez ké-szülődtek Horváthék, amikor dörömböltek az ajtón. Az asz-szony félrehúzta a függönyt, kinézett az éjszakába. „*Apus, katonák vannak itt*.” „*Ereszd be őket*.” *Tizenkét szuronyos katona rottott a konyhába*. „*Horváth Sándort és nejét ke-ressük. Azonnal öltözzenek fel, velünk jönnek!*” A katonák szuronyt szegezve vitték őket végig az utcán a laktanyába, ahol az őrmester gúnyos mo-sollyal várta Horváthékat. Egy hadnagy vallatta őket: „*Maga vöröskatona volt, maga ház-bizalmi*.” „*Nem tagadjuk*.” Alaposan meghurcolták őket.

Horváth Sándor kőműves volt. Télen nem dolgozott. Gyenge testű ember volt, meg-fázott a hideg barakkszobában. Pénzük nem volt szénre. Tüdő-gyulladását kapott. Ez éppen karácsony előtt történt, kór-házba vitték.

— *Olyan egyedül maradtam* — mondja Horváthné.

— Karácsonyfa volt?

— *Nem*.

— Beigli?

— *Á!*

Kikísér az ajtóig: *semmink se volt...*

Tizenketten egy szobában

Kint a barakk mellett most teherautó fordul, Sódert hoz-zott, követ visz. Ahol a vizes kavics földre hull, ott valaha *Horváth Gyula* nézte, hogyan pénzeznek a nagyfiúk. Valaki rosszul dobott. Csalt. Ferde szemű, a híres verekedő, észre-vette és egyből úgy vágta ál-lon, hogy összecsuklott, mint a zsák. Kitért a verekedés. Dél-utánra mindig megérett a civa-kodás.

Gyuláék *tizenketten kupo-rogtak a vityillóban*. Egy ágy, egy szekrény. A falon két nagy festmény függött. *csatajelenet-et* ábrázolt. Gyulának nagyon tetszett. Csákó, kard, ágyú, lő-porfüst, ló, dolmány, vér — iz-galmas volt. De ennél sokkal izgalmasabb is akadt: *naponta négy kiló kenyeret előteremte-ni! Apja rokkant volt*. Anyja és ő dolgozott a családra. Lá-tástól vakulásig szedte a ká-posztát, kapálta a babot a bol-gár kertésznél.

— Mikor vehetett rendes ru-hát?

— *Negyvenhatban. Most négy gyermekem van. Ők már nem ismerik a „nincset”*.

A Ceglédi úti lakásban *rá-dió szól*. „*Megkondult a kecske-méti...*”

Kint a barakk mellett egy

daru harangja kalimpál. Egy-szerre egész szobafalat emel helyére. Egy fiatal munkás ge-rendát fűrészel. Kérdem tőle: mit gondol, milyen vidék volt ez itt? „*Olyan vad rész — válaszolja —, így mondják.*”

Békés Attila